Lieta Nr.C69165919
Lietas arhīva Nr. CA-0054-20/2
ECLI:LV:KUAT:2020:0127.C69165919.6.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**
Liepājā 2020.gada 27.janvārī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja J.Mauliņa
un tiesneses Z.Zaiceva un A.Klaiše

izskatīja rakstveida procesā apelācijas kārtībā civillietu vienkāršotas procedūras lietā /pers. D/ prasībā pret SIA "KULDĪGAS ŪDENS" par zaudējumu piedziņu, sakarā ar SIA "KULDĪGAS ŪDENS" apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2019.gada 25.septembra spriedumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] 2019.gada 12.februārī prasītāja /pers. D/ iesniegusi Kurzemes rajona tiesā vienkāršotas procedūras prasību pret atbildētāju SIA "KULDĪGAS ŪDENS", lūdz piedzīt atlīdzību par zaudējumu 1 050 EUR, morālo kaitējumu 100 EUR un visus tiesāšanās izdevumus (lietas 4.-9.lapa).

Prasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[1.1] 2018.gada 7.jūnijā pie savas mājas /adrese/ uzkāpa uz akas metāla vāka, kas atradās uz ietves, iekrita akā, jo vāks nebija nostiprināts un sasvērās, kā rezultātā guva miesas savainojumus, tika sabojātas un nozaudētas mantas. Ģimenes ārste konstatēja abu kāju sasitumus, skrāpējumus, muguras sasitumus. Pilnībā sabojāts 200 EUR vērtais mobilais telefons, bikses - 20 EUR, kurpes - 30 EUR, soma -30 EUR, no kakla nokrita un pazuda akā 570 EUR vērtā zelta ķēdīte ar krustiņu 200 EUR.

[1.2] Negadījuma rezultātā prasītājai izraisītas fiziskas un garīgas ciešanas. Atbildētāja nav piedāvājusi dot jebkādu apmierinājumu (rakstveida atvainošanās veidā, sabojātās mantas aizstāšanā ar citu, mantiska kompensācija sāpju nolīdzināšanai u.c.). Uzskata, ka taisnīga atlīdzība par nodarīto morālo kaitējumu ir 100 EUR.

[1.3] Prasība pamatota uz Civillikuma 1770., 1772., 1773., 1775., 1779., 1635.pantu.

[2] Ar Kurzemes rajona tiesas 2019.gada 25.septembra spriedumu prasība apmierināta daļēji un no SIA "KULDĪGAS ŪDENS" /pers. D/ labā piedzīti zaudējumi 1 000 EUR, atlīdzība par morālo kaitējumu 100 EUR, tiesas izdevumi 168,16 EUR, kopā 1 268,16 EUR un noraidīta prasība daļā par zaudējumu 50 EUR piedziņu (lietas 86.-92.lapa).

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Starp pusēm nepastāv strīds par to, ka pie mājas /adrese/ esošajā ietvē izvietota atbildētājai piederoša kanalizācijas aka, kuras dziļums no vāka līdz cauruļvada teknei ir 1,64 m, lūkas atvērums 600 mm, akas vāka svars 50 kg. Tāpat nav strīda, ka atbildētāja 2018.gada 7.jūnijā plkst. 9.37 saņēma zvanu par to, ka šajā akā iekritusi sieviete un guvusi miesas bojājumus.

Strīds ir par to, vai prasītāja ir iekritusi atbildētājai piederošajā akā un tā rezultātā viņai nodarīts kaitējums.

[2.2] Prasītāja 2018.gada 8.jūnijā vērsusies pie ģimenes ārstes /pers. F/, kas konstatējusi prasītājai daudzus abu kāju sasitumus, skrāpējumus, muguras sasitumu, hematomas, sāpes jostas - krustu daļā bez hematomas. Paciente norādījusi, ka traumas radušās 2018.gada 7.jūnijā, daļēji iekrītot kanalizācijas akā.

[2.3] 2018.gada 8.jūnijā prasītāja iesniegusi policijā iesniegumu par to, ka 2018.gada 7.jūnijā ap plkst. 9.00 iekritusi kanalizācijas akā, kas izvietota uz ietves pie nama /adrese/, sniegusi savus paskaidrojumus. Norādījusi, ka ir guvusi miesas bojājumus, ir sabojāts pilnīgi mobilais telefons Samsung J5, nozaudēta zelta ķēdīte ar krustiņu, sabojātas bikses un soma.

Policijas darbinieki veikuši procesuālās darbības un 2018.gada 6.jūnijā Valsts policijas Kurzemes reģiona policijas Kuldīgas iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektore nolēma atteikt uzsākt kriminālprocesu pēc Krimināllikuma 130.panta (tīšs viegls miesas bojājums).

[2.4] Prasītāja 2018.gada 13.augustā vērsusies Kuldīgas novada Domē ar pretenziju par kaitējuma 1 050 EUR un morālā kaitējuma 100 EUR atlīdzināšanu. Saņēmusi atbildi, ka notikušais negadījums nav saistīts ar atbildētājas darbību vai bezdarbību, izpildot pašvaldības autonomās funkcijas. Pretenzija pēc piekritības nosūtīta SIA "KULDĪGAS ŪDENS" un 2018.gada 20.augustā saņemta atbilde, kurā noliegts fakts, ka akas vāks ir bijis pilnībā vai daļēji atvērts vai nav bijis labi nostiprināts, nepiekrīt pretenzijā norādītajiem faktiem.

[2.5] Atbildētājai ir pienākums uzturēt tehniskā kārtībā konkrēto kanalizācijas aku, bet šo pienākumu atbildētāja nav veikusi. No prasītājas iesniegtajām fotogrāfijām konstatējams, ka akas vāks ir pusatvērts, un tas nav drošs. Pārbaudes laikā vāks tika nomainīts, kas norāda uz tā neatbilstību drošības prasībām. Atbildētāja nav iesniegusi pierādījumus par pretējo. Līdz ar to atzīstams par pierādītu fakts, ka prasītāja iekrita akā atbildētājas bezdarbības dēļ.

Lietā nav strīda par to, ka tūlīt pēc notikuma prasītāja ir informējusi atbildētāju par kanalizācijas akas vāka bojājumiem un par notikušo negadījumu. Pēc notikušā vērsās pie ģimenes ārsta, kur fiksēti miesas bojājumi, kas pēc sava rakstura atbilst prasītājas aprakstītajam negadījumam. Saņemot noraidošu attieksmi no atbildētājas, prasītāja vērsās ar iesniegumu policijā, pievienoja pēc negadījuma veiktās fotogrāfijas, ārsta izrakstu un uzrādīja bojātās mantas. Minētās ziņas fiksētas policijas materiālos. Tiesa atzinusi, ka fotogrāfijās redzamās bojātās bikses, apavi, soma un mobilais telefons nav atjaunojams to pirmatnējā izskatā.

Atbildētājas iebildumi, ka šīs mantas varētu būt atjaunotas vērtējami kritiski, jo nevar prasīt no cietušās, lai viņa nēsā sabojātus apavus un somu, saplēstas bikses un sadauzītu telefonu. Saskaņā ar čeku informāciju, apavi, soma un bikses tika iegādātas nesen, tādēļ prasītāja pamatoti prasa tikai daļēju to apmaksu.

[2.6] Par telefona un rotaslietu iegādi nav iesniegti dokumenti. Tomēr tiesa ir saņēmusi prasītājas un liecinieka /pers. G/ liecības par to, ka šie priekšmeti bija negadījuma laikā bojāti un nozaudēti. Gan prasītāja, gan liecinieks bija brīdināti par kriminālatbildību gadījumā, ja sniegs nepatiesas ziņas, līdz ar to viņu sniegto informāciju nav pamata apšaubīt. Ņemot vērā liecinieka liecināto, ka telefonu viņš iegādājās par 200 EUR, un tas tika uzdāvināts jauns prasītājai dzimšanas dienā 2018.gada aprīlī, uz negadījuma brīdi tas bija lietots divus mēnešus. Tādēļ to nevar novērtēt kā jaunu, un pieprasītie zaudējumi samazināmi līdz 150 EUR. Zelta ķēdītes ar krustiņu vērtību juvelieris ir noteicis 770 EUR, kas atbilst rotaslietas faktiskajai vērtībai. Atbildētāja nav iesniegusi savu vērtējumu, līdz ar to tas nosakāms prasītājas apmērā.

Konstatēti zaudējumi prasītājai 1 000 EUR apmērā un to cēloniskais sakars ar atbildētājas bezdarbību.

[2.7] Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas.

Prasītājai tika konstatēti miesas bojājumi, kas saglabājās ķermeņa redzamajās daļās (kājas) vasarā, t.i., sauļošanās sezonā, kas jaunai sievietei nepārprotami radīja diskomfortu. Līdz ar to ir pamatots prasītājas prasījums par morālā kaitējuma piedziņu.

[2.8] Kritiski vērtējami atbildētājas darbinieku paskaidrojumi. Tie ir mazticami, jo tos sniegušas personas, kas nav brīdinātas par krimināltatbildību nepatiesu liecību sniegšanas gadījumā. Tie sniegti saistībā ar akas vāka labo stāvokli, ir pretrunā ar lietā esošajiem pierādījumiem (fotogrāfijām, liecībām) un faktiskajām atbildētājas darbībām, nomainot vāku. Tos sniegušas personas savam darba devējam, kas nav ieinteresēts citādu ziņu sniegšanā.

[2.9] Kritiski vērtējami arī atbildētājas iebildumi saistībā ar prasītājas iesniegtajiem pirkuma čekiem. Atbilstoši Civilprocesa likuma 13.pantam, pierādījumi ir iesniedzami valsts valodā, bet šajā gadījumā bez čeku iesniegšanas prasītās summas ir samērīgas ar bojāto apģērbu, apaviem un somu.

[2.1] Lietā ir konstatēti visi zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumi un no atbildētājas piedzenami zaudējumi 1 000 EUR un atlīdzība par morālo kaitējumu 100 EUR apmērā, bet daļā par zaudējumu 50 EUR piedziņu prasība noraidāma.

[3] Par šo spriedumu atbildētāja SIA "KULDĪGAS ŪDENS" iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzējusi spriedumu prasības apmierinātajā daļā (lietas 95.-100.lapa).

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[3.1] Novērtējot pierādījumus, nav noskaidroti strīda izšķiršanai nepieciešamie faktiskie apstākļi. Tas novedis pie Civillikuma 1779.panta nepareizas piemērošanas un lietas nepareizas izspriešanas.

Zaudējumu apmērs nosakāms pēc lietas vērtības laikā, kad izdarīta prettiesiskā darbība un atlīdzinājumam jābūt tādam, lai atjaunotu stāvokli, kāds pastāvēja pirms prettiesiskās darbības veikšanas, bet ne lielākā par to. Zaudējumu atlīdzības prasījums izriet no darbības, kas pati par sevi bijusi prettiesīga, tādēļ zaudējumu vērtējums samērojams ar priekšmetu vērtību zaudējuma nodarīšanas laikā. Prasītājai ir jāpierāda savu prasījumu pamatotība.

Spriedums ir jāpamato, sniedzot izvērstu un nepārprotamu juridisko argumentāciju. Tiesai spriedumā jānorāda, kādēļ tā vienam pierādījumam devusi priekšroku salīdzinājumā ar citu un atzinusi vienus faktus par pierādītiem, bet citus par nepierādītiem.

[3.2] Prasītāja nav precizējusi, kādas fiziskas un garīgas ciešanas negadījums izraisījis. Tiesa par pamatu morālā kaitējuma atlīdzības noteikšanai atzinusi radušos miesas bojājumus. Šajā gadījumā bija jāpiemēro speciālā tiesību norma - Civillikuma 2347.pants. Morālā kaitējuma atlīdzinājums atkarīgs no kaitējuma rakstura, kaitējuma nodarīšanas apstākļiem, kā arī citiem būtiskiem apstākļiem.

Spriedumā nav veikts morālā kaitējuma būtiskuma izvērtējumu. Secinājumi par miesas bojājumiem, kas prasītājai radījuši diskomfortu, ir balstīti uz pieņēmumiem, jo lietā nav pierādījumu, cik ilgi sasitumi (hematomas) saglabājušies, ka tie radījuši diskomfortu. Prasības pieteikumā nav norādīti apstākļi, nav iesniegti arī pierādījumi, kas pierādītu, ka atbildētājas prettiesiskās rīcības dēļ prasītājai ir radies būtisks morālais kaitējums.

Nosakot atlīdzību par morālā kaitējumu, nav veikts morālā kaitējuma smaguma un seku izvērtējums. Nosakot kaitējuma apmēru ir jāņem vērā kaitējuma raksturs, tā nodarīšanas apstākļi un sekas, kā arī citi būtiski apstākļi. Turklāt salīdzināmos apstākļos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam. Gadījumos, kad lieta ir jāizspriež pēc tiesas ieskata ir nepieciešams analizēt citās līdzīgās lietās norādītos apsvērumus par atlīdzinājuma apmēru.

[3.3] Pretēji Civilprocesa likuma 13.panta otrajai daļai, kā pierādījumi prasības apmierināšanai ir pieņemti un izmantoti rakstveida pierādījumi svešvalodā, kuri nav tulkoti valsts valodā.

Tiesai, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, bija jānoskaidro, vai lietā pastāv tāds pierādījumu kopums, kas apliecina likumā paredzētos zaudējumu atlīdzības pienākuma priekšnosacījumus.

[3.4] Nolēmums nav pamatots uz pierādījumiem, bet uz vispārīgu pieņēmumu, ka prasītājas norādītā summa par bojāto apģērbu, apaviem, somu ir samērīga.

Atlīdzināmo zaudējumu apmērs būtu samērojams ar bojātā apģērba, apavu, somas vērtību negadījuma brīdī. Izņemot prasītājas pašas noteikto vērtību lietā nav iesniegti citi pierādījumi, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 104.panta pirmajai daļai ir obligāti, lai uzskatītu, ka sniegtās ziņas ir pierādītas.

Prasītāja lietā nav pierādījusi, ka ir iegādājusies tieši tās lietas (apģērbs, apavi, soma), kas norādītas prasībā, nav pierādījusi, ka apģērbs, apavi, soma ir bijušas bojātas un kāds ir bijis bojājumu raksturs.

[3.5] Nolēmums nav pamatots ar pierādījumiem lietā par telefona vērtību negadījuma brīdī, bet uz vispārīgu pieņēmumu (ieskatu), kas nav pieļaujams.

Atlīdzināmo zaudējumu apmērs būtu samērojams ar telefona vērtību negadījuma brīdī. Taču lietā, izņemot iespējamu telefona vērtību, nav iesniegti citi pierādījumi, kas pierādītu telefona vērtību negadījuma brīdī.

Liecinieka /pers. G/ liecības, ka viņš jaunu telefonu iegādājās par 200 EUR un uzdāvinājis prasītājai, vērtējamas kritiski. Viņš ir prasītājas dzīvesbiedrs, kurš ir ieinteresēts, lai prasība tiktu apmierināta. Iegādes čeki nav saglabāti un maz ticams, ka nav iespējams saņemt vai atjaunot iegādes dokumentus, jo telefons nopirkts 2018.gadā.

Pēc lietā esošām fotogrāfijām telefons nav identificējams. Prasītāja nav pierādījusi, ka telefons ir tā bojāts, ka nav atjaunojams. Nav noskaidrots (pierādīts) bojājumu raksturs un telefona vērtība pēc tā iespējamās bojāšanas. Pretēji tam spriedumā tikai pēc tiesas ieskata norādīts, ka telefons nav atjaunojams.

Konkrētajā gadījumā bija iespējams iesniegt kompetentu personu atzinumu par telefona bojājumiem, to raksturu, cenu pēc bojājumiem, cenu negadījuma brīdī, ko prasītāja nav izdarījusi.

[3.6] Lietā nav iesniegts neviens pierādījums, kas apstiprinātu, kāda vērtslieta ir iegādāta, lai varētu gūt pārliecību, ka juvelieris ir noteicis vērtību tieši liecinieka /pers. G/ iegādātai un prasītājai uzdāvinātai rotaslietai.

Liecinieka /pers. G/ liecības vērtējamas kritiski. Viņš ir prasītājas dzīvesbiedrs, kurš ir ieinteresēts, lai prasība tiktu apmierināta. Nav iespējams identificēt kādas tieši vērtslietas ir iegādātas. Turklāt maz ticams, ka, iegādājoties vērtslietas par ievērojamām summām, nav iespējams saņemt vai atjaunot iegādes dokumentus.

Pēc lietā esošajām fotogrāfijām zelta ķēdīte ar krustiņu nav identificējama. Nav iespējams noteikt, vai juveliera 2018.gada 6.aprīli sastādītajā dokumentā ir atspoguļotas tās pašas vērtslietas.

[4] Prasītāja iesniegusi paskaidrojumus par apelācijas sūdzību. Norāda, ka apelācijas sūdzība nav pamatota. Apelācijas sūdzība sastāv no

juridiskās literatūras citātiem, Civillikuma un Civilprocesa likumu pantiem, citām ziņām, kurām nav nozīmes konkrētā strīda izšķiršanā.

[4.1] Atbildētāja nav izdziļinājusies Civilprocesa likuma 97.panta pirmās daļas saturā, kas piešķir tiesai tiesības ņemt vērā dzīvē gūtos novērojumus. Atbildētājai ir jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Tiesa nevar vērtēt pieņēmumu pēc būtības vai apšaubīt tā ticamību, ja tas nav atspēkots ar pretējās puses pierādījumiem. Atbildētāja ceļ iebildumus, bet to pamatošanai nav iesniegusi pierādījumus.

[4.2] Atbildētāja nav iesniegusi pierādījumus, kas apstiprinātu, ka jaunai sievietei konstatētie miesas bojājumi ķermeņa redzamajā daļā vasarā neradīja diskomfortu (morālās ciešanas).

[4.3] Atbildētājai bija tiesības iebilst par iesniegto kases čeku svešvalodā pievienošanu lietai vai iesniegt pierādījumus par pretējo, nevis iebilst, ka sabojātās mantas nav identificējamas, ka čekos ir norādītas tieši šīs mantas.

[4.4] Atbildētāja tīši maldina tiesu norādot, ka 2019.gada 7.jūnijā kanalizācijas aku noslēdzošais vāks un vāks, ko atbildētāja darbinieki nomainīja 2019.gada 8.jūnijā, ir viens un tas pats.

[5] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 440.[11] panta pirmo daļu apelācijas sūdzība tiek izskatīta rakstveida procesā.

**Motīvu daļa**

[6] Tiesas kolēģija pārbaudījusi lietā iesniegtos pierādījumus, izvērtējusi apelācijas sūdzību motīvus, uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Tiesas kolēģija savu nolēmumu pamato ar šādiem argumentiem.

[6.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas noteikumiem apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības, sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Civilprocesa likuma 430.panta trešā daļa noteic, ka fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Ņemot vērā iepriekš norādīto un pirmās instances tiesas spriedumā konstatēto lietā nav strīda par to, ka:

1. pie mājas /adrese/ ietvē izvietotā kanalizācijas aka pieder atbildētājai (sprieduma 2.1.punkts);
2. atbildētāja 2018.gada 7.jūnija plkst. 9.37 saņēma zvanu par to, ka minētajā akā iekritusi sieviete un guvusi miesas bojājumus (sprieduma 2.1.punkts).

[6.2] Tiesas kolēģija atzīst, ka šajā lietā ir jāizspriež vai prasītāja iekrita atbildētājai piederošajā akā, vai viņai nodarīts tāds kaitējums, kā rezultātā ir pamats lemt par zaudējumu un morālā kaitējuma piedziņu.

[6.3] Civilprocesa likuma 97.panta pirmā daļa nosaka, ka tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem. Tiesību doktrīnā norādīts, ka (..) pierādījumi jāvērtē kopumā, nevis izolēti (..), jānosaka pierādījumu nozīmība saistībā ar lietā nosakāmiem apstākļiem un faktiem, (..) jāizdara secinājums par pierādījumu pietiekamību (*sk. Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārējā zinātniskā redakcijā.- Rīga: Tiesu namu aģentūra. 2006, 183.lpp.)*. Minētās tiesību normas nepiešķir tiesai tiesības nepārbaudīt un nevērtēt lietā esošos pierādījumus. Tāpat ir ņemami vērā Civilprocesa likuma 10. un 93.panta nosacījumi.

Tiesību doktrīnā sniegta atziņa, ka neapšaubāmi, tiesai vispirms jāpārbauda prasītāja tiesības aizskāruma esamība. Šo jautājumu noskaidrošana nav atkarīga no atbildētāja celtajiem iebildumiem pret prasību (*sk. Līcis A., Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Mācību līdzeklis tiesību zinātņu studentiem. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003, 26.lpp.*).

Tātad tiesai, izvērtējot pušu iesniegtos pierādījumus, jānoskaidro, vai lietā pastāv tāds pierādījumu kopums, kas apliecina likumā paredzētos priekšnosacījumus konkrētā prasījuma apmierināšanai.

Lai tiesa spētu izpildīt tai uzlikto pienākumu taisnīgi un atbilstoši likumam izspriest civillietu, tai vajadzīgi ne tikai pušu apgalvojumi, bet arī pierādījumi par šo apgalvojumu patiesumu un citu lietā nozīmīgu faktu esamību.

[6.4] Lietā konstatēts, ka strīdus akas vāks tika nomainīts pret citu. No pierādījumiem lietā - fotogrāfijām, atbildētājas darbinieku paskaidrojumiem, iesniegumiem, policijas darbiniekiem sniegtās informācijas (lietas 43., 37., 60., 61., 67.lapa) kopsakarā ar Civilprocesa likuma 97.panta pirmo daļu tiesas kolēģija secina, ka strīdus kanalizācijas akas vāks 2018.gada 7.jūnijā nebija pienācīgi nostiprināts un drošs, jo nav ne loģiski, ne saimnieciski, pareizi nostiprinātu kanalizācijas akas vāku bez jebkāda iemesla nomainīt pret citu.

[6.5] Noklausījusies pirmās instances tiesas sēdē nopratinātā liecinieka /pers. G/ liecību (lietas 83.lapa) tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāja 2018.gada 7.jūnija rītā līdz pusei iekrita atbildētājai piederošā, pie mājas /adrese/ ietvē izvietotā puspievērtā kanalizācijas akā. Liecinieks izvilka prasītāju no akas, tā rezultātā viņa guva sasitumus, palīdzēja nokļūt mājās, piezvanīja atbildētāja darbiniekiem.

Tiesas kolēģijai nav pamata apšaubīt liecinieka sniegto liecību. Viņš ir brīdināts par kriminālatbildību, sniedza konsekventu liecību, tā saskan ar policijā sniegto paskaidrojumu.

[6.6.] Atbildētājas pienākums ir uzturēt tehniskā kārtībā kanalizāciju aku vākus, t.sk., arī iepriekš norādītās akas vāku. Tā nav šo pienākumu veikusi, kā rezultātā akā iekrita prasītāja. Tiesas kolēģija atzīst par pierādītu, ka prasītāja akā iekrita atbildētājas bezdarbības dēļ.

[6.7] Civillikuma 1770.pants noteic, ka ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums.

Saskaņā ar Civillikuma 1775.pantu, katrs zaudējums, kas nav nejaušs, ir jāatlīdzina. Civillikuma 1779.pants noteic, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Zaudējumu atlīdzināšana ir galvenais civiltiesiskais līdzeklis tiesību aizskāruma mantisko seku novēršanai un tās mērķis ir nodrošināt pēc iespējas pilnīgāku tāda stāvokļa atjaunošanu, kāds būtu bijis tad, ja aizskārums nebūtu noticis.

Kā norādīts tiesību doktrīnā: „Ar jēdzienu „zaudējums" saprot jebkādu mantas samazinājumu, zudumu vai bojājumu, kā arī peļņas atrāvumu, papildu izdevumus un citas mantiski novērtējamas tiesību aizskāruma sekas" (*sk. K. Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Rīga, 2006, 238.lpp.*).

Juridiskajā literatūrā atzīts, ka zaudējumu atlīdzības pienākums iestājas tad, kad vienlaicīgi pastāv trīs šādi priekšnoteikumi jeb atlīdzības pamati: 1) prettiesiska vainojama rīcība (ietver arī vainojamības vai attaisnojamu neesamības noskaidrošanu); 2) kaitējuma esamība; 3) cēloniskais sakars starp prettiesisko rīcību un kaitējumu *(Prof. Dr. habil. iur. Kalvis Torgāns. Vainas vai attaisnojumu meklējumi civil tiesībās. Jurista Vārds, Nr.20, 2005.gada 31.maijs; Senāta Civillietu departamenta 2008.gada 2.aprīļa spriedums lietā SKC-143)*. Arī Mg. iur. Jānis Kārkliņš norādījis: „Vērtējot civiltiesiskās atbildības pamatus, pietiktu konstatēt trīs zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumus – zaudējumu apmēru, cēloņsakarību un prettiesisku rīcību, kuru nosakot, cita starpā, tiek ņemti vērā prettiesisko rīcību (tātad vainu) neizslēdzošie apstākļi (likumiskie attaisnojumi) *(Mg. iur. Jānis Kārkliņš,*

*LU Juridiskās fakultātes Civiltiesību katedras pasniedzējs, doktorants. Vainas nozīme, nosakot civiltiesisko atbildību. Jurista Vārds, Nr.15, 2005.gads 26.aprīlis).*

Tiesas kolēģija atzīst, ka ar sprieduma 6.6.punktā norādīto apstiprinās divi zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumi - cēloņsakarība un atbildētājas prettiesiska rīcība.

[6.7.1] Attiecībā uz zaudējumu apmēru 1 050 EUR prasītāja norādījusi, ka to veido 200 EUR vērtais mobilais telefons, bikses - 20 EUR, kurpes - 30 EUR, soma - 30 EUR, nokritusī un akā pazudusī 570 EUR vērtā zelta ķēdīte ar krustiņu 200 EUR. Minētās ir lietas, kas kritiena rezultātā tika sabojātas vai pazuda.

Līdz brīdim, kamēr prasītājs nav pierādījis prasību (savu prasījumu pamatotību), atbildētājam nekas nav jāpierāda, viņš var prasību noliegt bez jebkādiem pierādījumiem. Pierādīšanas pienākums atbildētājam rodas ar to brīdi, kad prasītājs ir pierādījis savu prasību. Respektīvi, gadījumā, kad savu prasību par zaudējumu esamību nespēj pierādīt prasītājs, tiesai nav pamata pierādīšanas pienākumu pārlikt uz atbildētāju, liekot pēdējam pierādīt iebildumu pamatotību.

[6.7.2] Savu prasījumu pamatošanai par sabojāto bikšu, kurpju un somas vērtību prasītāja iesniegusi trīs čekus svešvalodās (lietas 80., 81., 82.lapa), kakla zelta ķēdes un krustiņa vērtību prasītāja pamato ar juveliera iesniegtu 2018.gada 6.aprīļa kvīti (lietas 22.lapa). Mobilā telefona vērtību apstiprinoši pierādījumi pirmās instances tiesā netika iesniegti.

[6.7.3] Liecinieks /pers. G/ liecināja, ka prasītāja, iekrītot kanalizācijas akā, sabojāja kurpes, bikses, jaku, mobilais telefons aizmugurējā kabatā bija pilnībā sadragāts, bija pazudusi arī ķēdīte ar krustiņu. Taču vienlaicīgi liecinieks norādīja, ka pagājis laiks, tādēļ visas sabojātās lietas neatceras. No liecinieka liecībām secināms, ka viņš uzdāvinājis prasītājai mobilo telefonu, zelta ķēdīti ar krustiņu, bet dokumenti, kas apliecina to iegādi un vērtību nav saglabājušies.

[6.7.3] Apgabaltiesas tiesnese noteica pienākumu prasītājai saskaņā ar Civilprocesa likuma 8.pantu, 93.panta ceturto daļu un 94.pantu līdz 2019.gada 20.decembrim nodrošināt tiesā svešvalodā iesniegto čeku tulkojumu, pierādījumus par telefona "Samsung J5" vērtību negadījuma brīdī, kā arī vērtību pēc bojājumu nodarīšanas.

Tiesneses noteiktajā termiņā prasītāja uzlikto pienākumu neizpildīja, dokumentu tulkojumu saskaņā ar Civilprocesa likuma 13.panta otro daļu neiesniedza, tāpat neiesniedza pierādījumus par mobilā telefona vērtību. Prasītāja neizteica tiesai nekādus lūgumus saistībā ar pieprasīto dokumentu iesniegšanu.

[6.7.4] Civillikuma 1771.pantā norādīts, ka zaudējums var būt vai nu tāds, kas jau cēlies, vai tāds, kas vēl stāv priekšā; pirmajā gadījumā tas dod tiesību uz atlīdzību, bet otrajā uz nodrošinājumu. Bet Civillikuma 1772.pantā noteikts, ka jau cēlies zaudējums var būt vai nu cietušā tagadējās mantas samazinājums, vai arī viņa sagaidāmās peļņas atrāvums. Civillikuma 1773.pantā izskaidrots, ka zaudējums ir tiešs, kad tas ir prettiesīgas darbības vai bezdarbības dabiskās un nepieciešamās sekas.

Ņemot vērā iepriekš 6.7.punktā norādīto, tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājas iesniegtie čeki nav identificējami ar norādītajām sabojātajām mantām (bikses, kurpes un soma). Pazaudēto zeltlietu novērtējums nav attiecināms uz negadījuma brīdi. Savukārt sabojātais telefons nav identificējams ar konkrēto negadījumu, tā cena nav pierādīta un tā vērtība negadījuma brīdī nav iesniegta. Zaudējumu apmēru ir noteikusi prasītāja pati, tas nav pierādīts ar likumā noteiktiem pierādīšanas līdzekļiem.

[6.7.5] Tā kā zaudējumu apmērs nav pierādīts, prasība šajā daļā nav pamatota un ir noraidāma.

[6.8] Prasītāja prasības pieteikumā lūdz piedzīt no atbildētājas morālā kaitējuma kompensāciju 100 EUR, pamatojoties uz Civillikuma 1635.panta pirmo daļu.

No prasības pieteikuma un lietas materiāliem secināms, ka prasītāja morālā kaitējuma rašanos pamato ar atbildētājas bezdarbību, t.i., prasītāja iekrita atbildētājai piederošā nedroši aizvērtā akā, kuras rezultātā guva miesas bojājumus (abu kāju sasitumu, skrāpējumus, muguras sasitumus. Izrakstā no pacienta medicīniskās kartes (lietas 68.lapa) redzams, ka prasītājai konstatēti abu kāju apakšstilbu, muguras un labā gluteusa sasitums, dažāda izmēra sāpīgas un nesāpīgas hematomas. Minētais radījis fiziskas un garīgas ciešanas.

Tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāja ir pierādījusi, ka, iekrītot atbildētājai piederošā kanalizācijas akā, viņai ir nodarīti maznozīmīgi miesas bojājumi.

Tiesas kolēģija atzīst, ka miesas bojājumu, kaut arī maznozīmīgu, iegūšana vienmēr ir saistīta ar sāpēm, un tas ir vispārzināms fakts, kas pierādīšanu neprasa. Tāpat pierādīšanu neprasa prasībā norādītais apstāklis, ka iekrišana akā radījusi gan fiziskas, gan garīgas ciešanas, jo no dzīvē gūtiem novērojumiem secināms, ka hematomu uzsūkšanās ķermeņa mīkstajos audos un izzušana ir individuāla, bet tās var būt sāpīgas un saglabāties pat vairākas nedēļas. Tas nepārprotami rada diskomforta sajūtu cietušai personai.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, tiesas kolēģijai nav pamata apšaubīt, ka prasītājai nodarīts morāls kaitējums un pēc būtības ir pamatota prasība par atlīdzības noteikšanu.

Civilprocesa likuma 5.panta sestā daļa uzliek tiesai pienākumu ievērot judikatūru, un šis pienākums ir būtisks elements pamattiesību uz taisnīgu tiesu nodrošināšanā (*sk. Satversmes 92.pantu*).

Saskaņā ar Civillikuma 1635.panta otro daļu atlīdzību par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas.

Ievērojot, ka nav cita likuma, kas noteiktu kritērijus morālā kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšanai konkrētajā situācijā, tad saskaņā ar Civillikuma 5.pantu, tiesas kolēģijai lieta jāizspriež pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem, kā arī jāņem vērā judikatūrā izteiktās atziņas.

„Šobrīd nav precīzu instrumentu cilvēka ciešanu apjoma noteikšanai un trūkst pamatojuma to pārvēršanai naudas izteiksmē. Kompensācija par pārdzīvotajām ciešanām var tikt noteikta naudas izteiksmē tikai kā savdabīga soda nauda, kura jāmaksā kaitējuma nodarītājam par labu cietušajam un kura domāta, lai atlīdzinātu negatīvo ietekmi uz cietušā psihi un likvidētu likumpārkāpuma radītās ciešanas" (*Dr.habil.jur.prof. Osvalds Joksts, Latvijas Policijas akadēmijas Civiltiesību katedras vadītājs „Latvijas Vēstnesis", 26.04.2005., pielikums „Jurista vārds*").

Tiesas nolēmuma mērķis ir dot cietušajam taisnīgu apmierinājumu, vai nu atjaunojot cietušā agrāko stāvokli, t.i., dodot tam pilnīgu atlīdzību, vai arī kompensējot vai kā citādi nolīdzinot (izlabojot) morālo (nemantisko) kaitējumu (*sk. Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Rīga, Tiesiskās informācijas centrs, 1996, 147.lpp.*).

Tātad piespriežamajai summai ir jāpilda trīs funkcijas: taisnīguma, prevencijas un samierināšanas.

Judikatūrā vairākkārt norādīts, ka vienotas likmes, uz kuru pamata noteikt atlīdzību par morālo kaitējumu, nepastāv, tāpēc atlīdzības apmērs nosakāms katrā konkrētā gadījumā pēc tiesas ieskata, vadoties pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem, kā to paredz Civillikuma 5.pants. Tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 193.panta piektās daļas noteikumiem sprieduma pamatojumā jānorāda argumenti, kuru dēļ tā uzskatījusi, ka noteiktais atlīdzinājums atbilst taisnības apziņai, citiem vārdiem sakot, ka atlīdzinājums ir taisnīgs un samērīgs, proti, tāds, kas dod apmierinājumu cietušajai personai, un vienlaikus kalpo arī kā līdzeklis pušu samierināšanai un sasniedz ģenerālās prevencijas mērķi *(sk. Senāta 2012.gada 23.maija sprieduma lietā Nr.SKC-200 (C11085909) 8.punktu, 2013.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr.SKC-452 (C27187209) 6.2.punktu, 2013.gada 25.novembra sprieduma lietā Nr.SKC-530 (C04308407) 11.punktu)*

No juridiskās metodes viedokļa taisnīga atlīdzinājuma noteikšanu sekmē tā dēvētā gadījumu salīdzināšanas un tipizēšanas metode, kas balstās uz vienlīdzības principu, proti, salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos – atšķirīgam. Šajā ziņā tiesu prakse veido plašu uzziņas un salīdzināšanas materiālu. Ar katru tiesas izšķirto dzīves gadījumu pieaug salīdzināšanas iespēja un līdz ar to – arī tiesiskā stabilitāte. Protams, tiesu praksi nevar uzskatīt par vienīgo kritēriju atlīdzības noteikšanai nemantiska kaitējuma nodarīšanas gadījumā, taču neapšaubāmi tā izmantojama kā viens no palīgavotiem atbilstīga atlīdzinājuma noteikšanai. Tāpēc, kad lieta ir jāizspriež pēc tiesas ieskata, tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta sestās daļas noteikumiem ir nepieciešams analizēt citās līdzīgās lietās norādītos apsvērumus par atlīdzinājuma apmēru (*sal. Juridiskās metodes pamati. 11 soļi tiesību normu piemērošanā. Rakstu krājums profesora E. Meļķiša zinātniskajā redakcijā. Rīga: Latvijas Universitāte, 2003, 195.-197.lpp.*).

Kā norādīts Augstākās tiesas judikatūrā, kompensācijas apmēra noteikšanā jāņem vērā tiesas spriedumi citās līdzīgās lietās, kuri palīdz rast izpratni par taisnīgas kompensācijas noteikšanas kritērijiem un veicina vienlīdzības principa ievērošanu (*sk. Senāta spriedumu lietā Nr.SKC-651/2012, Nr.SKC-122/2013, Nr.SKC-452/2013, Nr.SKC-422/2013, Nr.SKC-367/2016*).

Atlīdzības apmēra noteikšanā kolēģija ņem vērā arī tiesu praksi, kas jāatzīst maznozīmīgu miesas bojājumu nodarīšanas gadījumā ir niecīga. Tā piemēram, civillietā Nr.C29235918, kurā nodarītie miesas bojājumi kvalificēti kā maznozīmīgi, kā arī, kad lietā nav ziņu par to, ka miesas bojājumu rezultātā prasītājam uz ķermeņa būtu radītas paliekošas sekas, tiesa par samērīgu un tiesu praksei atbilstošu atzinusi morālā kaitējuma atlīdzību 200 EUR.

Tiesas kolēģija uzskata, ka ņemot vērā iepriekš minētos apstākļus lietā, prasītājas pieprasītais morālā kaitējuma apmērs 100 EUR ir taisnīgs, tas izpildīs gan preventīvo, gan samierināšanas funkciju.

[7] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa spriedumā, izvērtējot pierādījumus atbilstoši lietā konstatētiem apstākļiem, nonākusi pie nepamatotiem secinājumiem par zaudējumu apmēra pierādīšanas pienākumu. Savukārt attiecībā uz morālā kaitējuma piedziņu, tiesa izvērtējusi lietā konstatētos apstākļus, nonākusi pie pamatotiem secinājumiem, ka prasība šajā daļā apmierināma. Apelācijas sūdzībā norādītie apstākļi nav vērtējami kā pamats pirmās instances tiesas nolēmuma atcelšanai.

[8] Tā kā Civilprocesa 195.pantā noteiktais ir imperatīva tiesību norma, tad ir pamats noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6% gadā no piespriestās, bet vēl nepiedzītās, summas 100 EUR.

[9] Spriedumā ir jāizlemj jautājumi, kas saistīti ar tiesas izdevumu piedziņu.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmajā daļā noteikts, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus (valsts nodeva, kancelejas nodeva, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi). Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

[9.1] Prasītāja, iesniedzot prasību, samaksājusi valsts nodevu 172,50 EUR (lietas 10.lapa), samaksājusi ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 EUR (lietas 10.lapa) un kancelejas nodevu 5 EUR (lietas 79.lapa).

No atbildētājas par labu prasītājai tiesas izdevumi piedzenami proporcionāli apmierinātajā daļā: valsts nodeva 70 EUR (kas aprēķināta sekojoši: prasības summa ir 1 150 EUR jeb 100%; apmierinātā prasības summa ir 100 EUR, kas ir x; x = 100 EUR x 100/1 150 EUR = 8,70%; 8,70% no 172,50 EUR, bet piedzenamā valsts nodeva nedrīkst būt mazāka par 70 EUR); ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 0,29 EUR (kas aprēķināta sekojoši 8,70% no 3,30 EUR); kancelejas nodeva 0,44 EUR (kas aprēķināta sekojoši 8,70% no 5 EUR).

[9.2] Atbildētāja, iesniedzot apelācijas sūdzību, samaksājusi valsts nodevu 165 EUR (lietas 101.lapa).

Apelācijas sūdzībā izteiktie lūgumi apmierināti daļēji. Līdz ar to no prasītājas par labu atbildētājai tiesas izdevumi piedzenami proporcionāli 91,30% apmērā, kas ir samaksātā valsts nodeva 150,65 EUR apmērā.

[9.3] Tā kā prasība ir apmierināta daļēji, un atbildētāja, iesniedzot apelācijas sūdzību nav samaksājusi tiesas izdevumus, tad izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, atbilstoši Civilprocesa likuma 42.pantam, valsts labā piespriežami no atbildētājas valsts ienākumos.

No lietas materiāliem un pirmās instances tiesas sprieduma secināms, ka lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu 3,77 EUR apmērā pirmās instances tiesā un 0,61 EUR apelācijas instances tiesā, kopā 4,38 EUR. Prasītāja, iesniedzot prasību, samaksājusi ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 EUR. Līdz ar to no atbildētājas valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 1,08 EUR (4,38 EUR – 3,30 EUR).

[10] Tiesas kolēģija atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa 204.$^{1}$ pantu pusēm nosakāms 7 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, kas skaitāms no šī sprieduma spēkā stāšanās dienas.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 204.$^{1}$, 430., 432., 440.$^{11}$ un 440.$^{12}$ pantu Civillietu tiesas kolēģija

**nosprieda**

apmierināt daļēji vienkāršotās procedūras lietu /pers. D/ prasībā pret SIA "KULDĪGAS ŪDENS" par zaudējumu piedziņu.

Piedzīt no SIA "KULDĪGAS ŪDENS", reģistrācijas Nr.46103000234, /pers. D/, personas kods 180493-13450, labā atlīdzību par morālo kaitējumu 100 EUR (viens simts *euro*) un tiesas izdevumus: valsts nodevu 70 EUR (septiņdesmit *euro*), ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 0,29 EUR (29 centi) un kancelejas nodevu 0,44 EUR (44 centi), tos ieskaitot prasītājas kontā /numurs/, AS "/nosaukums/".

Prasību daļā par zaudējumu 1 050 EUR piedziņu noraidīt pilnīgi.

Noteikt /pers. D/tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no SIA "KULDĪGAS ŪDENS", reģistrācijas Nr.46103000234, 6% (seši procenti) gadā no pamatparāda 100 EUR.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods 180493-13450, SIA "KULDĪGAS ŪDENS", reģistrācijas Nr.46103000234, labā valsts nodevu 150,65 EUR (viens simts piecdesmit *euro* un 65 centi), to ieskaitot atbildētājas kontā /numurs A/, AS "/nosaukums A/".

Piedzīt no SIA "KULDĪGAS ŪDENS", reģistrācijas Nr.46103000234, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu 1,08 EUR (viens *euro* un 08 centi), kas jāsamaksā Tiesu administrācijai, NMR 90001672316, BIC kods TRELLV22 kontā Nr.LV51TREL2190458019000.

Noteikt SIA "KULDĪGAS ŪDENS" un /pers. D/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 7 (septiņas) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedums kasācijas instancē nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā - 2020.gada 27.janvārī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese J.Mauliņa

Tiesnese Z.Zaiceva

Tiesnese A.Klaiše